

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย
ชื่อและนามสกุล นางสาวนิตา เหมหงษ์
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ คันทวีศรีสุข
2. รองศาสตราจารย์ศิริพร สังขานันท์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เทพธัญญ์ วิบูลย์ชุตikul)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ คันทวีศรีสุข)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริพร สังขานันท์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย

ผู้วิจัย นางสาวนิตาเหมหงษ์ รหัสนักศึกษา 2546000809 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์สุภาสินี ดันติศรีสุข (2) รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย 2) ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย และ 4) ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลการส่งออกในตลาดโลก สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ อิตาลี ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น จาก Global Trade Atlas ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 โดยใช้ดัชนีได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและส่วนแบ่งตลาด เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ของไทยกับประเทศคู่แข่ง ใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ในการเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 กับปี พ.ศ. 2550-2554 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของไทยและใช้แบบจำลองไคมอนด์ เพื่อประเมินศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ของไทย

ผลการศึกษาพบว่า 1) ในช่วงปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีการผลิตน้ำผลไม้ 327,366 ตัน กำลังการผลิต 643,120 ตัน มูลค่าการนำเข้า 1,868 ล้านบาท และมูลค่าการส่งออก 6,505 ล้านบาท 2) ตลาดส่งออกที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกน้ำผลไม้ได้แก่ ตลาดโลก สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ อิตาลี ส่วนตลาดที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกน้ำผลไม้ได้แก่ ตลาดออสเตรเลียและญี่ปุ่น 3) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการส่งออกน้ำผลไม้ของไทยเพิ่มขึ้นในทุกตลาด คือ ผลจากการขยายตัวการส่งออกของโลกโดยเฉลี่ย สำหรับตลาดสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าว ยังมีปัจจัยการกระจายตลาด ในขณะที่ผลจากการแข่งขันเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ทุกตลาดส่งออกได้มากขึ้น ยกเว้นตลาดเนเธอร์แลนด์ และ 4) การแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้สูงขึ้น เนื่องจากมีศักยภาพในด้านปัจจัยการผลิต แรงงานมีความเชี่ยวชาญ และการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล

คำสำคัญ ความสามารถในการแข่งขัน อุตสาหกรรมน้ำผลไม้ของไทย

Thesis title : Capability on the Competitiveness of Fruit Juice Industry in Thailand

Researcher: Miss Wanida Hemhong; **ID:** 2546000809; **Degree:** Master of Economics;

Thesis advisors : (1) Supasinee Tantisrisuk, Associate Professor; (2) Siriporn Sajjanand , Associate Professor; **Academic year :** 2012

Abstract

This objectives of this research were to study 1) the Thai Fruit Juice potential in producing and exporting; 2) the comparative advantage of Thai Fruit Juice between Thailand and competitors; 3) analyze the factors which affected export value; and 4) to evaluate capability potential of the Thai Fruit juice industry

The research methods were 1) using revealed comparative advantage index and market share to compare competitiveness capability of Thai Fruit juice comparative advantage between Thailand and competitors. This research used the statistical data of the international commerce Global Trade Atlas during the period of 2002-2011; 2) using the constant market share model to decompose the factors affecting export value's change in Thailand during the period of 2002-2006 and 2007-2011; 3) using The Diamond model to evaluate the potential of competitiveness of the Thai Fruit juice industry considered world market and major export market

Major research findings that; 1) in the year 2011; about 327,366 tons of produced and about 643,120 tons of capacity in Fruit Juice Industry. Import about 1,868 million bath, Export about 6,505 million bath 2) Thailand had competitiveness advantage in World market, United State, Netherlands and Italy Market, but disadvantage in Australia and Japan Market 3) the factors affecting export value for all market are, average growth in world trade, but market distribute have growth export value in United State and Australia market, the effect of competitiveness contribute export value growth for all market except Netherlands. 4) The Fruit juice industry in Thailand had capability in raw material, skilled labor and permit investment of government.

Keyword: Capability on the Competitiveness, Fruit juice Industry

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุภาสินี ตันติศรีสุข อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจนันท์ ที่เสียสละตรวจสอบและให้คำแนะนำต่างๆ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และรองศาสตราจารย์ดร.ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานกรรมการสอบครั้งนี้ และได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านทั้งสามเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ประสาทวิชาความรู้ให้ จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการค้นคว้าข้อมูลการส่งออก ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และเอื้อเพื่อข้อมูลที่จำเป็นต่อการทำวิทยานิพนธ์

และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน รวมถึงครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้ จะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจตามสมควร หากมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว พร้อมทั้งกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้

วนิดา เหมหงษ์

กันยายน 2556

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ศึกษา.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของการผลิต การส่งออกและการนำเข้าผลไม้ของไทย.....	45
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ ในประเทศไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ.....	48

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของไทยในตลาดโลก และตลาดประเทศคู่ค้า.....	74
ตอนที่ 4 การประเมินศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย.....	79
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	104
ก ข้อมูลการส่งออกของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2545-2554.....	105
ข รหัสสินค้าส่งออกน้ำผลไม้ตามระบบฮาร์โมนิซ์.....	124
ค การคำนวณปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของไทย ด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ ช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 เทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2550-2554.....	127
ประวัติผู้วิจัย.....	133

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าแยกตามโครงสร้างสินค้า ช่วงปี พ.ศ. 2550-2554.....	1
ตารางที่ 1.2 มูลค่าสินค้าส่งออกหมวดอุตสาหกรรมเกษตร ช่วงปีพ.ศ. 2552-2554.....	2
ตารางที่ 1.3 ปริมาณการผลิตอุตสาหกรรมเกษตร หมวดผักผลไม้กระป๋องแปรรูป ช่วงปี พ.ศ. 2550-2554.....	3
ตารางที่ 1.4 มูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2551-2554.....	4
ตารางที่ 1.5 มูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของประเทศไทย แยกตามตลาดส่งออก ช่วงปี พ.ศ. 2552-2554.....	5
ตารางที่ 4.1 ปริมาณการผลิตและกำลังการผลิตน้ำผลไม้ของไทย ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	45
ตารางที่ 4.2 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้า-การส่งออกน้ำผลไม้ของไทย ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	47
ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดโลก ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	49
ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาดการส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดโลก ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	51
ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบดัชนี RCA ของการส่งออกน้ำผลไม้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง ในตลาดสหรัฐอเมริกา ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	53
ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาดการส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดสหรัฐอเมริกา ของประเทศไทย และประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	56
ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบดัชนี RCA ของการส่งออกน้ำผลไม้ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง ในตลาดเนเธอร์แลนด์ ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	57
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาดการส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดเนเธอร์แลนด์ของประเทศไทย และประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	60
ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบดัชนี RCA ของการส่งออกน้ำผลไม้ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง ในตลาดอิตาลี ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาด การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดอิตาลีของประเทศไทย และประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	65
ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบดัชนี RCA ของการส่งออกน้ำผลไม้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง ในตลาดออสเตรเลีย ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	66
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาดการส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดออสเตรเลียของประเทศไทย และประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	69
ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบดัชนี RCA ของการส่งออกน้ำผลไม้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง ในตลาดญี่ปุ่น ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	70
ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาดการส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดญี่ปุ่นของประเทศไทยและ ประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	72
ตารางที่ 4.15 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของไทยในตลาดต่างๆ ช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 เทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2550-2554.....	74
ตารางที่ 5.1 สรุปค่าดัชนี RCA และส่วนแบ่งตลาดการส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดโลก และตลาดคู่ค้าสำคัญของไทย ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	86
ตารางที่ 5.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกน้ำผลไม้ของประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 เทียบกับช่วง พ.ศ. 2550-2554.....	88

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองไดมอนด์ (Diamond Model).....	21
ภาพที่ 4.1 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดโลกระหว่างไทย กับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	50
ภาพที่ 4.2 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดสหรัฐอเมริกา ระหว่างไทยกับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	54
ภาพที่ 4.3 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดสหราชอาณาจักร ระหว่างไทยกับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 (ก).....	58
ภาพที่ 4.3 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดสหราชอาณาจักร ระหว่างไทยกับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 (ข).....	59
ภาพที่ 4.4 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดอิตาลีระหว่างไทย กับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	63
ภาพที่ 4.5 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดออสเตรเลียระหว่างไทย กับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	67
ภาพที่ 4.6 ดัชนี RCA การส่งออกน้ำผลไม้ในตลาดญี่ปุ่นระหว่างไทย กับประเทศคู่แข่ง ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554.....	71
ภาพที่ 5.1 สรุปผลการศึกษาศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ในประเทศไทย.....	94